

Szerkesztőség, kiadó
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
utca, Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
9-77

Ar. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
sváron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET



ESIDO · POLITIKAI · NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 szeptember 1 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 198 szám

5687 Elul 4

Egy fiktív értékű határozat

A háboru előtti boldog világban, ha valakinek eszébe jutott, hogy Párisba akar utazni: kiment a pályaudvarra és tehetősége szerint jegyet váltott az első, vagy harmadik osztályra, személy, vagy gyorsvonatra és Bécsig meg sem állott. Onnan tovább váltotta meg jegyét akár egyenesen Párisig, de válthatta Zürichig, vagy Bázelig is. Bármelyik határra érkezett az ember, udvarias mosolyok fogadták, hogyne: hiszen idegen volt, akivel illik szívélyesen és kedvezően bánni, mert pénzt jelentett jelenléte, üzleti hasznót, a vele való jó bánásmód pedig az ország presztizsét szolgálta. Az egyes országok legnagyobb ambíciói közé az idegenforgalom fokozása tartozott.

Jött a háboru, a határok elzárkóztak az idegenek elől és a lövészárkoknak adtak véres szállást éveken keresztül. Az idegen lett a leggyűlöltebb species, ellenség lett, vagy kém, akivel szemben csak a legmagasabb fokú bizalmatlanság jogosult.

A békekötés után látszólag újra felszabadultak a határok, de csak látszólag, mert a lövészárkok helyét az utlevél és vízumintézmény váltotta fel: valamivel, de nem sokkal enyhébb gátja a szabadforgalomnak, mint a lövészárkok. Sőt a szegény emberek számára még a lövészárkoknál is hatalmasabb gát, mert ahhoz, hogy ma valaki utlevélhez és vízumhoz jusson, több pénz kell, mint békében egy Bécs—Páris közötti kéjutazáshoz.

Nem csoda tehát, hogy a világ legkülönbözőbb részein egyre több tiltakozás hangzik el az utlevél- és vízumkényszer, illetőleg annak fentartására. A világkonferenciák székhelyén, Genfben a napokban zajlott le a világforgalmi konferencia, mely határozati javaslatba foglalta azt a kívánságát, hogy Európa kormányai tegyenek meg mindent az utlevél- és vízumkényszer megszüntetésére. Szép ez a határozat s nyilvánvalóan abból a tapasztalásból származott, hogy az európai gazdasági vérkeringés szinte gutaütéses megbénulásának egyik legfőbb oka az utlevél- és vízumkényszer, mely iker-testvére annak a gyűlölködő atmoszférának, mely egész köz- és magánéletünket megüli.

A kereskedő ma nem szívesen határozza el magát külföldi utakra, mert utja vagyontokat emészt fel, részben vízumdíjakban, részint a valutáris differenciák miatt s különben is idegzszenatériumi gyógykezelésekre kell mindig gondolnia előbb, ha alá akarja magát vetni azoknak a vegzaturáknak, melyek alól a világ egyetlen táján sem vonhatja ki magát, ha utlevélet akar szerezni. A vámnál nem fogadják udvarias mosollyal, sőt: csempészt szaglászának benne, a konzulátusokon gyanakodva nézik: nem-e munkát keresni megy a külföldre, nem-e felforgató elem, aki idegen országok belügyeibe akar beleavatkozni és így tovább, tovább.

Csak utast nem látnak benne, aki netán tanulni megy külföldre, tapasztalatokat gyűjteni, hogy itthon hasznosítsa őket. Mindenki gyanus, aki él, gyanus, mert Európa atmoszférája meg van mérgezve s rendőrség, vámhivatal, utlevélosztály mindenütt a világon mindenkiben gonosztevőt szaglász, akinek megfékezésére nem érzi elegendőnek az erejét.

Ezért tünik fel merőben fiktív értékűnek a genfi forgalmi konferencia határozata. Az utlevélkényszer és a vízum eltörlésének lehetősége az európai államok mentalitásának megváltozásától függ; anélkül aligha kerülhet sor rá.

A szabadforgalom, a gyanakvások levegőjének kitisztulása hozhatja csak vissza a béke

illuzióját, melyért épen azért epedünk annyira, mert tudjuk, hogy a mai béke nem béke. Hogy is lehetne az, mikor az autó-kultusz szédületes megnövekedése és az óceánrepülés korszakában, a távolságok nagyobbak és elérhetetlenebbek lettek, mint tíz évvel ezelőtt voltak? Ma utazni annyi, mint hősiességet gyakorolni, ideg-

tornát végezni a különböző gátakon és tilalomfákon. Bizony, csak az vállalkozik erre, akinek nagyon muszáj, akinek egzisztenciája függ tőle, vagy akinek erszénye olyan tömört, hogy kárpótolni tudja magát a sok keserűségért, amivel a vízumok beszerzése jár, Európa hatalmasai jóvoltából és a Népszövetség beleegyezésével.

Két és félmillió fontot ajánlott fel Titulescu a birtokukat perló magyar optánsoknak?

Biztosra veszik, hogy a Népszövetség létrehozza a békés megegyezést a perbenálló felek között. A „Viitorul” cáfolja a Titulescu-féle ajánlatot

Cluj-Kolozsvár, aug. 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bécsen át érkezett genfi távirat alapján a „Cuvantul” mai száma megerősíti azt a hírt, hogy a Népszövetség nem halasztja el a magyar optánsok birtokperét. Eddig meg nem erősített hírek szerint megegyezésre van kilátás Titulescu román külügyminiszter és Bareaut professzor között, aki az agrárreform alatt birtokuktól megfosztott magyar mágnások követeléseit jogosnak tartja. Titulescu állítólag 2 és félmillió font sterlinget ajánlott fel kötelezettség nélkül azzal a 9 millió fonttal szemben, amelyet a magyarok követelnek kártérítés fejében. Egyelőre azonban a magyarok mereven ragaszkodnak eredeti követelésükhöz. A Népszövetség hármashírósága, amelyben Chamberlain angol, Wanderwede belga és Adatei japán delegátusok vesznek részt, áthidaló megoldáson dolgozik, amelyet ma terjeszt a perben álló felek elé. Magyar részről erősen biznak abban, hogy ezt az évek óta huzódó kérdést ezuttal sikerülni fog kielégítő módon rendezni.

Bukarest, augusztus 31. A „Viitorul” kategórikusan megcáfolja a „Cuvantul”-nak azt a bécsi magántáviratát, mely szerint Titulescu külügyminiszter kijelentette volna, hogy hajlandó a magyaroknak két és félmillió font sterling kártérítést adni az optánsok ügyében. A liberális lap kijelenti, hogy ez a hír teljesen koholt és nyilvánvalóan magyar részről terjesztik Románia igazának elhomályosítására.

Lord Robert Cecil és Jouvenel lemondása miatt Briand sem megy el a Népszövetség szeptemberi ülészakára

Robert Cecil lemondása miatt nem rekonstruálják az angol kormányt

London, aug. 31. A „Daily Telegraph” mai számában cikket közöl, amelyben azt írja: nem valószínű, hogy lord Robert Cecilnek a kormányból való kiválása a kormány rekonstruálását vonná maga után. Robert Cecil tárcáját az angol parlament összehívásáig nem töltik be. Különben is Baldwin miniszterelnök, megromgált egészségére való tekintettel, hosszabb szabadságra utazik s karácsony előtt aligha fogja elfoglalni hivatalát.

Washington, aug. 31. Az Unió politikai körében az az általános nézet alakult ki, hogy lord Robert Cecil a leszerelési kérdés rendezésének sikertelensége miatt mondott le, mivel a kérdést a nemzetközi problémák előterébe helyezte s azt

most sokkal erőteljesebben tudja képviselni, mintha a kormány tagja maradna. Coolidge elnök kijelentette, hogy nincs szándékában elejteni a leszerelést, de egy újabb értekezlet összehívását csak akkor látná időszerűnek, ha azt egy más hatalom kezdeményezné, miután az elnök nem hajlandó egy második kudarc felelősségét vállalni.

Genf, aug. 31. Miután Jouvenel szenátor viszálypott a népszövetségi delegátusi tisztségétől és lord Robert Cecil is lemondott tárcájáról, Briand is elhatározta, hogy nem jelenik meg a Népszövetség legközelebbi ülésén, hanem állítólagos betegeskedés címén kimentti az ülészakáról való elmaradását.

A magyar külügyminiszter szerint egy dunai vámunió létrejöttéhez nincsenek meg a szükséges előfeltételek

Magyarország szükségletét fedezik a kereskedelmi szerződések

Páris, augusztus 31. A Párisban tartózkodó Valkó magyar külügyminiszter ma nyilatkozott a „Gaulois” című francia lap munkatársának. A nyilatkozatban Valkó hangsúlyozta, hogy Magyarország és az utódállamok között a gazdasági kapcsolatok egyre javulnak. A megkötött kereskedelmi szerződések arra a reményre jogosítanak, hogy a forgalom Magyarország és az utódállamok között növekedni fog, amellyel kapcsolatban az államok közötti viszony is javulni fog.

— A háboru utáni gazdasági helyzet — mondotta Valkó, — arra kényszerítette Magyarországot, hogy nagy áldozatokat hozzon gazdasága és pénzügye helyrehozására. Ez az áldozat magával hozza annak szükségességét, hogy jóban legyünk szomszédainkkal. Ennek

megfelelően törekvésünk két irányú. És pedig az ország gazdasági eszközeinek új helyzetbe való alkalmazása, egyidejűleg pedig a többi államokkal való kapcsolatok kibővítése. Véleményünk szerint azonban a dunai államok gazdasági konferenciájának összehívásához a szükséges előfeltételek még nincsenek meg. Különben sem látjuk, hogy milyen előnyöket biztosítana számunkra egy ilyen irányú együttműködés, mert a törvényes formák között megkötött szerződések elegendők Magyarország szükségleteinek kielégítéséhez.

— Tény az, — fejezte be nyilatkozatát a külügyminiszter — hogy a háboru óta létrejött új magyar ipar csak hátrányt látna egy dunai vámunió létrejöttéből, nem pedig előnyöket.

Halmitól Kassáig

Kassa, augusztus végén

Mellettem, amint utazom a cseh határ felé, markos, nagy darab csendőr a puskájába fogódzkodik és a nyitott ablakon nézi a levegőt. Magyar fiú, tömör, szőkésbarna bajusz hetykélkedik az orra alól.

Egy zsidó fiú, unatkozik, társalogni akar, veszi a cigarettaszelencéjét, odanyújtja a katonának.

— Erre nem futja, ugye bajtárs?

— A napi lönung — adja vissza fatálista nem-törődőséggel — tizenyole lej. Abba' luxusra nem telik.

Átveszi a cigarettát, elfogadja az odanyújtott tüzet, köszönetül megereszti nehéz, nagy fejét és mustrálja megint a levegőt és a kormot, amit a szél be-becsap a sűrű sorok közé.

A fiú nem hagyja:

— Szolgálatban?

— Ehun-e!

És rámutatott a szembeülő két emberre.

Az egyiknek inge sincs. Fiatal suhanc, Gorkij nem tudott volna ijesztebbet írni. Ideges, vitustáncos képe ide-oda mozog, vakarózik, egy fiatal hölgy, aki melléje került, riadtan huzódzik és esdően néz a szemben ülő utasra, hogy cserélne helyet vele.

Amikor a csendőr rámutatott, élénk, pergő hangon megszólalt:

— De azért nem vagyok fogoly. Csak tolvoc vagyok. Átdobnak a határon? Dobjanak, megélek ott is! Ahol van piac, én ott megélek az elhajtott dinnyéből, a szalonnahéjből, a rothadt szilvából. Jó vásár után pedig a kofa mindig ad valamit, ha segíték néki.

Senki nem kérdezi, önmagának adja föl a kérdéseket.

— Van irásod? — kérdezi a rendőr. Hol születél? — kérdezi a komiszár ur. — Az egyik detektív azt mondja, azért küldenek át, mert nem vagyok hasznos tagja az államnak. Mondom neki: a másik államnak se leszek hasznosabb tagja. Nekem semmi közöm ahhoz, mondja ő. Én meg azt kérdezem: hát minden haszontalan embert kizsupolnak az országból? Nem a detektívtől kérdeztem, mert az azzal felel, hogy leken egyet. De maguktól kérdezem.

— Fogd a szád! — és a fiatalember, aki a társalgást szereti, kivész egy cigarettát és átadja a csavargónak, aki a füle mellé teszi és kér még egyet.

A másik ember: nagy darab zsidó, kurta, világosbarna göndör szakállá van, bágyadt, szinte merev szemei vannak. Zeust mintázták így a régi görög képfaragók.

— Magával mi van?

A zsidó előbb végighuz a szemeivel a kíváncsi ifjun, aztán vár a válasszal, nem fontos neki, de a fiatalember presztizs-ügyet csinál a dologból, kivész megint egy cigarettát, a zsidó nem fogadja el.

— Hát kérem, csak tudni szeretném, hogy ön, akinek ilyen becsületes külseje van, hogy kerül csendőrképre?

Nyugodtan mondja:

— A csendőr nekem nem ellenségem.

A csendőr erre abbahagyja a levegőt, a nagy nyilvánosság előtt teljes rehabilitálás okából kezét fog a toprongyos zsidóval és odaszól.

— Valamiféle baja van az állampolgársággal.

— Nekem nincs — szól felém fordulva a zsidó. Nekem tiszta dolgom van, én tizenhat év óta lakom Szigeten. Valaki följelentett és most tisztázzák az ügyet. Ugy tisztázzák, hogy előbb áttettek a csehekhez, a csehek visszatettek. Aztán vittek Szatmárra, aztán vittek Clujra, most hoznak vissza Szigetre. Amig egyszer csak tisztázva leszek. De addig a beteg asszonyom meg a négy apró gyerek föléli a kocsit és a lovat, minden vagyonomat.

— Nem kell busulni — nyugtatta filozófikusan a csendőr — valahogy majd csak lesz!

Szatmáron a suhancot átadták egy civil-rendőrnek.

Szorosan voltak az emberek, de azért senki nem ült a helyére.

Ugy maradt ugylátszik végig, mert — megfigyeltem — Halmiban senki nem szállott abba a kupéba. Amikor a Zeusz-fejű zsidótól kézzintéssel bucsuztam, fölállott, odajött az ablakhoz.

— Vergeszt nisch, sze kimt choidesch Elul!

Ne felejtsem, hogy jön Elul hónapja, amikor magunkért és egymásért többet kell imádkoznunk. Dehogy felejtem!

*

Csehszlovákiában már nincs az a kínosan pedáns rend, ami volt utolsó ittlétemkor, három esz-

25

Jubileumi év

25

Cégem 25 éves fennállásának alkalmából minden vevőmnek

1x2 Harisnyát ingyen adok 1x2

Bővebbet az üzletben. — Vidéki rendeléseket pontosan eszközölk. A meg nem felelőt becserelem. Vigyázzon a címre.

SIPOS, Cluj, C. Reg. Ferdinand 8.

25

Jubileumi év

25

tendőnek előtte. Minden úgy van, mintha a mai állapotok évszázadok óta állanának fenn. A cseh szorgalom és egyszerűség és tisztaság az állami intézményeken és a magánéletben rajtahagyta bélyegét, otthonos szabadsága ez a föld minden nyelvnek és maggyőződésnek, a közelmúlt feszessége elmult, a szlovák ember megint a maga okoskodó jóvialóságában mutatja magát. Jólesett látnom, hogy a Halmiból Kassának futó gyorsvonatot, amikor már mozgásban volt, ezek a pontos, rendes vasutasok elkésett rongyos két gyermek miatt megállították.

Két gyermek volt, az egyik tizenöt éves, sovány és bazedowszemű fiú, a másik tizennégy éves, fejlődésben visszamaradt leányka perkálsruhában: bizony elég gondozatlanok. Minden málhájuk és vagyonuk: ágynemű, valami edény, ruha, ósdi könyvek, lim-lom, két zsákban a nagy szegénység.

A fiú elmondja, hogy a beszarabiai Szorokából jött, mert hívja őket az apja Délamerikába.

— Tizennégy évig csak küldött pénzt, de most, hogy anyánk meghalt, hívott bennünket.

— Miből él ott kint?

— Földmunkás. Mink is azoknak megyünk!

Megmutatott egy cédulát. Az utiprogramot, ceruzával írva: Bukarest, Cluj, Halmi, Prága, Berlin, Bréma, Buenos-Aires. Könnyű, ceigból való ruhában, mintha Szorokából átmennének földmunkára Cetatea Albára.

Szemben egy kövér ur ült, lógó bajusszal, mellette egy fiatal hölgy: a leánya.

— Otthon kivel éltetek?

— A nagyapánkkal. Most majd mi is küldünk neki pénzt onnan.

— Lelkiismeretlenség — mondja felém fordulva — így minden kiséret nélkül világnak eresztene két ilyen fiatal gyermeket. Látja, a leányom is Ameri-

kába megy, Newyorkba, de én elkisérem egészen a hajóig, pedig lett volna, aki vele legyen, korrekt kiutazó ismerős, megbízható ember. De én lelkiismeretes vagyok. Már eddig, vagy negyvenezer lejembe kerül az ut. Hiába, zsidó és zsidó között van különbség.

Közben leemelte kis kofferjét, kivett egy kerek, lapos fémdobozt, fölfedte és a sült libamáj orrcsavaró, fűszeres illata terjedt el a kocsiban. A szorokai utasok szemei szinte ugrottak ki üregeikből, a lelkiismeretes megmustrálta és forgatta a sűrű barna lében a különböző nagyságu májakat, forgatta, megfelezte, villára vette, a szájában hagyva, lassan rágicsálta, hogy sokáig tartson az ize és amikor a drága lé a szája szélén kicsurgott a lelkiismeretes ember, aki ugylátszik spórolós is volt, hirtelen gátat csinált az ujjával és a zsirfolyalmot visszaterelte öblös szájába.

— Így ni! — szölt amikor készen lett — az embernek az uton táplálkoznia is kell. Nagyapátok nem adott utra nektek semmit sem?

— Adott kenyeret is, paprikát — mondotta a proletárgyerek — de abból is kifogytunk.

— Nahát — és nagyon bosszus volt — még a paprikával is takarózkodott! Pedig a piacon tizet adnak öt lejért!

Akkor visszatette a kerek dobozt és leemelt egy skatulyát, amelyből szabad kézzel omlós süteményt rakogatott a fogai közé. És miközben hol az egyik, hol a másik arcfelét duzzasztotta a zsiros tésztaikkal, egyre dohogott az öreg ember és a paprikák miatt.

Kicsit később azonban lecsendesült, a sarokba dült, leánya apró párnát tett a feje alá. Meleg volt, a lelkiismeretes ember elaludt. Horkolt.

De csak az állomásokon lehetett hallani. Mert utközben a vonat zakatolása nem engedte szóhoz.

Szabó Imre

Lezajlott a locarno-i nevelésügyi világkonferencia

Pedagógiai kiállítás Locarnóban

(Locarno, augusztus 31.) A béke városában, Locarnóban most egy érdekes világkongresszus ülészik: az új nevelés kongresszusa. Negyven országból kilencszázhárom képviselő gyűlt össze Kinából, Mexikóból, Afrikából, Ausztráliából, Indiából, Angliából, Törökországból, Szibériából, Neuseelandból, Hollandiából és Palesztinából jöttek mindazok, akik megbízóik nevében az új nevelés elveit szeretnék megvalósítani.

A kongresszuson az volt a főfogás, hogy a régi dogmatikus szellemű közoktatást a szabadság, a hamis tekintélyt nem respektáló tanítási rendszernek kell fölváltania. A gyermeket önálló, autonóm emberré kell nevelni. Iskola-község, gyermekek önérende kezelése, mozgó osztályok és hasonló új terminológiák kerültek a tanácskozássokba, amelyeknek tegegyében az a probléma állott, hogy lehetne a képességeikben rokonhajlamu gyermekeket egyetlen kurzusban egyesíteni.

Montessori asszony, Olasz delegátus már a játékban követeli a gyermekek önállóságát, minthogy a gyermek teremtő készsége a játék.

Petersen professzor, (Jerd) aki kísérleti iskolát tart fenn, az új tanítási rendszert kivihetőnek tartja olyan iskolákban is, ahol legelőbb negyvenöt gyermek van egy-egy osztályban.

Az előadók jelentéseit vita követte. A süsseli Messer professzor hosszú beszédben összegezte aztán a kongresszusi jelentések és felszólalások veljét és közölte, hogy az elhangzott véleményeket egy nagy tanulmányban

fogja egyesíteni. Azonfelül módot talál rá, hogy minden kulturálm jelentősebb közoktatásiügyi tényezői tudomását szerezzenek a kongresszus határozatairól. A kongresszus mellett tanügyi kiállítást rendeztek, amely nagy feltűnést keltett. A kiállítás keretében bemutatták a lengyelországi jiddis iskolák individuális módszereinek alkalmazását is képbén és statisztikai tabellákban.

Szabó János autójavító műhelyét

Cluj, Str. Jasilor 2 szám alól

Reg. Ferd. 56-58.

szám alá helyezte át.

— A kolozsvári magánalkalmazottak taggyűlése. Szeptember elsején, csütörtökön este fél 8 órakor a magánalkalmazottak szövetségének kolozsvári csoportja taggyűlést tart egyesületi helyiségében (Strada Maloasa 6.) A gyűlésen a csoportvezetés beszámol az augusztusi országos kongresszus határozatairól, egyben további programját fogja ismertetni.

Be
a So
Csalás és

(Cluj-K)
tudósítóját
bizonyítási
monstre b
dekre kert
hangzik a
Ujabb terh
lottak: kü
védelem m
hogy enyh
lációkra, h
a vádlottak
és jóhiszem
pont komp
a tanuvallo
tossággal b
hamisítás é
gen felül
azután jött
röl tárgyal
kimondta f
sítás miatt
fogházzal s
És Sch
hogy bank
Romániába
a csekkeket

Schul
a Ma

Ma regg
folytatja va
ben. A t
telve van.
resik fel a
az érdeklőd
rad. Feltűn
nagyszámú
gatók padso
nök is, aki
lönösen a
Schltze felé

Barth I
mondja el
minduntala
gával. A b
tésétől. A t
cidens kelet
Furnea dr.
a jogot, ho
Dr. Giurgiu
Tekintet
rűlmények
nak. Kérem

Dr. Fur
a kötelesség
utasítom. A
vonul vissza
dr. Furnea
tanu kihall
nyilvánítja,

B
Tg.-Mur

Szé

Erdélyrészi

Bösendorfé

Wirth, H

gyárak ké

Hitelképes

A FA

Befejeződtek a tanuvallomások a Schulze-Mischnajewszky pörben

Csalás és csekkhamisítás vádját emeli az ügyész Schulze és Mischnajewszky ellen

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai nappal befejezést nyert a bizonyítási eljárás Schulze és Mischnajewszky monstre büperében. Csütörtökön a perbeszédre kerül sor és pénteken délelőtt már elhangzik a bírói ítélet is a két fezőr fölött. Ujabb terhelő vallomások hangzottak el a vádlottak: különösen azonban Schulze ellen és a védelem munkája még inkább arra szorított, hogy enyhítő körülményeket találjon a manipulációkra, hogy mások bűnrészeségével enyhítse a vádlottakra súlyosodó terhelő momentumokat és jóhiszeműségüket igazolja. A tizenhét vádpont komplexumból két vád kristályosodott ki a tanuvallomások során, amelyek perdöntő fontossággal bírnak az ítélet hozatalánál: a csekkhamisítás és a csalás vádja. Már minden kétségen felül áll az, hogy Schulze egy nappal azután jött le Romániába milliárdos kölcsönkorról tárgyalni, hogy a hannoveri törvényszék kimondta fölötté devizacsalás és részvényhamisítás miatt a marasztaló ítéletet, amely 3 évi fogsággal sújtja Schulzet.

Es Schulze ezt tudta. Sőt azt is tudta, hogy bankja elbocsájtólevelet küldött utána Romániába. Schulze azonban mégis kiállította a csekket. Lehet, hogy a kölcsönt esetleg

megkötötte és megvalósította volna. Talán az volt a terve, hogy az ily módon szerzett pénzzel majd az újvilágban keres magának boldogulást. Büntetett előlelete, kalandos pályafutása a büntető törvénykönyv paragrafusai között azonban nem bizonyítanak jóhiszeműsége mellett. Es Schulze tudja az is, hogy el fogják ítélni. Ma már szólanul és rezignáltan kísérte a tárgyalás menetét, csak egyszer szólott közbe a tanuvallomások alatt és akkor is személyes presztizsét akarta megvédeni csupán, nem pedig egy vádpontot megdönteni. Arról volt szó, hogy Aristide Blankkal tárgyalta-e. Es ezt Schulze nem engedte. A nagy fináncapacitás igenis tárgyalta vele.

Mischnajewszky másodrendű vádlott csupán, Schulze büntársaként szerepel. Schulzevel ellentétben ez a csupa ideg fezőr görcsösen ragaszkodott végig ártatlanságának bizonyításához és román nyelvtudása rendkívüli mértékben megkönnyítette számára a védekezést. Egy terhelő vallomás hangzott el ellene: Jäger Jack vallomása, aki Schulze büntársul jelölte meg Mischnajewszkyt. A terhelő ítéletre Mischnajewszky is el van készülve. Csütörtökön délelőtt összecsapnak a vád és védelem képviselői és pénteken egy heti tárgyalás után eldől mindkettő sorsa.

Schulze Blank Arisztiddel fenyegette meg a Marmorosh Blank kolozsvári igazgatóját

Ma reggel nyolc órakor Barth Lajos tanu folytatja vallomását a Jäger-téle csekk ügyében. A tárgyalóterem ismételtén zsufolásig telve van. Nap-nap után újabb érdeklődők keresik fel a tárgyalást, az érdeklődők változnak, az érdeklődés azonban változatlanul nagy marad. Feltűnő jelenség az, hogy újabb nők is nagyszámmal keresik fel a tárgyalást. A hallgatók padsoaraiban egyre gyakoribbak lesznek a nők is, akik látható érdeklődéssel fordulnak különösen a halkan és rezignáltan védekező Schltze felé.

Barth Lajos rendkívül bizonytalan hangon mondja el a 3000 márkás csekk történetét, minduntalan ellentmondásba keveredik önmagával. A bíróság épen ezért eltekint megesketéséről. A tanu kihallgatása közben súlyos incidens keletkezik az elnök és a védők között. Furnea dr. elnök megvonta a védőktől ugyanis a jogot, hogy kérdést intézzenek a tanuhoz. Dr. Giurgiu felindultan fordul az elnökhöz:

Tekintetes elnök ur, a védelem ilyen körülmények között nem tud eleget tenni hivatásának. Kérem az elnök urat, teljesítse kötelességét.

Dr. Furnea elnök: Ügyvéd ur, én tudom a kötelességemet. Ezért a kifejezésért rendre utasítom. A bíróság ezután határozathozatalra vonul vissza és néhány perc után kihirdeti dr. Furnea elnök a döntést, amely szerint a tanu kihallgatását a törvényszék befejezettnek nyilvánítja, dr. Giurgiut pedig figyelmezteti,

hogyha a bíróság presztizsét sérteni fogja, úgy az ő költségére elhalasztják a tárgyalást. Dr. Giurgiu a tanu kihallgatásának hirtelen lezárása miatt semmisségi panaszt jelent be, megdorgálása ellen pedig felfolyamodással él.

A be nem váltott csekk

Henri Haralamb bankigazgatót, a Banca Marmorosh kolozsvári fiókjának delegált igazgatóját hallgatta ki ezután a törvényszék. A bankigazgató elmondja, hogy Schulze egy ízben felterjesztett és a Middle Europe Securities Companyhoz kiállított 1000 dolláros csekk beváltását kérte tőle. Schulze rendkívül fölényes volt, előkelő grandezzával beszélt, ő azonban ennek ellenére is bizalmatlan volt vele szemben és udvariasan közölte Schulzevel, hogy a csekket csak akkor váltja be, ha a Drezdner Banktól, amellyel üzleti összeköttetésben állnak, kedvező információt fog kapni. Addig is, hogy pénzzavarából kiségitse, felajánlott neki egy kisebb összeget.

Schulze felháborodva utasította vissza ezt az ajánlatot, egyre hangosabb és követelőzőbb lett, kijelentette, hogy Arisztid Blanknak a barátja és gondja lesz, hogy Haralamb eljárásáról Blank Arisztid tudomást szerezzen.

Osvada garanciát vállal

— Erre az eljárásra, — folytatta valamását a tanu — a szolgálért csemettem, hogy ajtót nyisson a vezérigazgató urnak. Röviddel Schulze eltávozása után Osvada akkori polgármester hívott fel telefonon és szemrehányást tett nekem, hogy egy ilyen kiváló pénzkapacitással ily érthetetlen módon viselkedtem. Kijelentette Osvada, hogy Schulze sokkal nagyobb összegekre is jó és hogy ő írásbeli garanciát vállalt érte. Én azonban kijelenttem a primárnak, hogy nekem nem elegendő fedezet erre az összegre a városháza zsirója sem. Figyelmeztettem Osvadát, hogy ne írja alá vaktában a kölcsönt, mert erős gyanum, hogy Schulze nem vezérigazgatója a Middle Europeanak.

Elnök: Mire alapozta ezt a gyanuját vezérigazgató ur?

Tanu: Tisztára ösztöneim sugallták ezt nekem.

Néhány nap mulva a polgármesteri titkár két 500 dolláros csekk beváltását kérte tőlem, amelyet Schulze állított ki és a város és Osvada zsirált. Én a csekket nem Schulze ügynökségéhez, hanem a drezdner bankhoz

A „SPORT”

harisnya- és kötöttáruházbán hatóságilag engedélyezett általános

végeladás

van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti

harisnyákat

rendkívül olcsón árusítok ki. Ne szeresse be addig szükségletét, míg olcsó árait meg nem tekintti

küldtem el, ahonnan rövid idő mulva megérkezett a lesújtó távirati válasz. A távirat elmondotta, hogy Schulzét in contumaciam 3 évi fogságra ítélte a hannoveri törvényszék különböző bűnös manipulációk miatt. A táviratot megmutattam Osvadának, aki megdöbbenéssel vett tudomást annak tartalmáról. Röviddel ezután Schulzét Bukarestben letartóztatták.

Dr. Fehér védő: Mit tud a tanu a Schulze és Arisztid Blank között lefolyt tárgyalásokról.

Tárgyalta-e Blank Arisztid Schulzevel

Az elnök nem engedi feltenni a kérdést, dr. Fehér, azonban ragaszkodik hozzá és azt akarja bizonyítani, hogyha olyan pénzkapacitás, mint Blank Arisztid, komoly tárgyalásokat folytatott Schulzevel, akkor teljesen érthető, hogy Mischnajewszky vakon hitt Schulze szolamainak.

Haralamb igazgató a kérdésben elmondja, hogy Blank tudomása szerint egyszer fogadta Schulzet, amikor Schulze nagy cukorkampányra tett ajánlatot, igazoló irásokat kért tőle. Ő egyébként egy ízben az Orient-expresszen találkozott Blank Arisztiddel, aki gratulált neki ahhoz, hogy Schulzeval oly kurtán-furcsán végzett.

Schulze indignálódva ugrik fel helyéről:

— Ez egyszerűen nem igaz, Blank Arisztiddel hatszor folytattam tárgyalásokat a cukorkampányról, amelyre a Banca Marmorosh épen abban az időben keresett hitelt a berlini piacon, amidőn én eljöttem a német fővárosból. Blank Arisztid mindig szívélyesen fogadott és rendkívül előzékenyen tárgyalt velem.

Dr. Giurgiu (a tanuhoz): Mi a véleménye a tanunak, Osvada polgármester a kellő óvatossággal járt el Schulzeval szemben?

Tanu: Én úgy láttam, hogy a városi tanács vak volt, vagy hipnotizálva volt s az elegáns ruha és fölényes fellépés mögött nem látta meg a valóságot.

Giurgiu dr.: Hogy lehet az, hogy dr. Venter, aki Berlinben járt, nem látott mindebből semmit?

Tanu: Relatív dolog az, hogy kinek milyen pénzügyi szimatja van.

Weisz Kálmán ismert kolozsvári férfinővér a következő tanu. Elmondja, hogy Mischnajewszky 37 ezer lej értékben csináltatott nála ruhát és kabátot, ebből 17 ezer lejjel máig is adósa maradt. Ő mutatta be Mischnajewszkyt Szabó Jenőnek, a szatmári Unió Vagongyár igazgatójának, akivel Mischnajewszky kölcsöntárgyalásokat kezdett és a tanunak 300 ezer lejt ígért a közvetítéséért. Nem kíván eljárni Mischnajewszkyvel szemben.

Odaveszett a dió és a felpézn is

A következő tanu Dinu Nicolaie, Hunyadvármegye prefektusi titkára, a legendás dióvásárlás szenvedő hőse. Elmondja, hogy a bukaresti express étkezőkocsijában Osvada volt polgármester mutatta be Mischnajewszkyt dr. Campian prefektusnak és dr. Glava Cornél averescánus képviselőnek. Diskurzus közben szóba került az is, hogy Hunyadvármegye Erdély legjobb diótermő vidéke, mire Mischnajewszky azonnal érdeklődni kezdett a dióüzlet iránt és kijelentette, hogy a berlini piacon könnyen

ujévi lapok

50 gyönyörű színes minta, 100 drbonként
Lei 350 és 20 lei portó

„SAFRUTH” — CLUJ

A FAMILIA kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

25

SIPÓS

25

kisírem egészen a
en, korrekt kiutazo
én lelkiismeretes
szer lejembe keral
t van különbség.
t, kivett egy ke-
a sült libamáj
el a kocsiban. A
ottak ki üregeik-
a és forgatta a
agyságu májakat,
a szájában hagyva,
son az iz és ami-
surgott a lelki-
rolás is volt, hir-
és a zsirfolyalmo:

észen lett — az
kell. Nagypapók
n?
t — mondtotta a
gytunk.
is volt — még a
lig a piacon tizet

ozt és leemelt egy
omlás süteményt
zben hol az egyik,
a zsiros tésták-
er és a paprikák

desült, a sarokba
e alá. Meleg volt,
kolt.

tt hallani. Mert
engedte szóhoz.
Szabó Imre

Referencia

ot talál rá, hogy
közoktatásügyi
k a kongresszus
nellett tanügy
y feltűnést kel-
mutatták a len-
riduális módsze-
és statisztikai

nos

helyét

alól

6-58.

alkalmazottak
csütörtökön este
k szövetségének
tart egyesületi
A gyűlésen a
usztusi országos
további program-

Butor

vásárlás
bizalom
dolga!

Hajó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mureş Marosvásárhelyre
és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann zongora és pianinó
gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

lehetne nagyobb diómennyiséget értékesíteni. Erre a tanu a prefektus utasítására Kolozsvárra utazott és Osvada lakásán reggel 9 órától este 9-ig tárgyalta Mischnajewszkyvel Osvada jelenlétében. Végül 20 vagon dió megvételében állapodtak meg Mischnajewszkynek 4 millió 600 ezer lej előleget kellett volna átadnia, de kijelentette, hogy este nem tud már bankjaival érintkezésbe lépni. Tanu erre elutazott, megvette a diót, 420,000 lej felpénzt adott át különböző kereskedőknek, de minthogy a pénzt nem kapta meg, a felpénz is, a dió is oda-veszett.

Dr. Fehér: Milyen minőségben tárgyalta Ön Mischnajewszkyvel? Mint prefektusi titkár?

Tanu: Mint kereskedő.

„Beccületszavamra, bizhatsz benne“

Dr. Fehér: Ha kereskedő, akkor első dolga lett volna megtudni: van-e Mischnajewszkynek megbízása arra, hogy a szerződést aláírja. És különben is Mischnajewszky csak „i. a.“, im Auftrage Schultzes írta alá a szerződést. Tudja-e, hogy ki az a Schultze?

Tanu: Én nem ismertem sem Mischnajewszkyt, sem Schultzet. De Osvada félrehívott tárgyalás közben, mutatta nekem, hogy milyen kölcsönöket közvetített Mischnajewszky és azt mondta az ő beszéd módján: Apuskám, beccületszavamra, bizhatsz benne. A kijelentést harsogó derütség fogadta a tárgyalóteremben.

Tanu (folytatja vallomását): Kétségbeesetten táviratoztam Osvadának a pénzért, majd ismét bejöttem Kolozsvárra. Felkerestem Mischnajewszkyt, hogy megkérdejem tőle, miért játszatja velem ezt a komédiát, miért forgat ki vagyomból, miért akarja kivenni gyermekeim szájából a falatka kenyert, Mischnajewszky betegnek feküdt a hotelszobában. Teatrális pózokkal fogadott, tette magát, hogy nem tud beszélni. Nekem a dühtől összeszorult az öklöm és az a vágyam támadt, hogy ráugorjak és megfojtsam, de uralkodtam magamon. Felkerestem Sava szigurancafelügyelőt és elpanaszoltam neki kálváriámat. Sava kijelentette nekem, hogy neki is gyanus ez a két ember, de nem tud fellépni velük szemben, mert nagy emberekkel állanak összeköttetésben.

Az elnök kérdésére elmondja ezután a tanu, hogy 600 ezer lej követelése van, amelyet polgári uton fog érvényesíteni.

Dr. Fehér védő több kérdést intéz a tanuhoz, közben azonban az elnök lezárja a tanu kihallgatását. A védők erőlesen protestálnak ismételt az elnöki rendelkezés ellen, dr. Fehér izgatottan ugrik fel asztala mellől:

Az ügyész elejti az egyik vádpontot

— Tekintetes elnök ur, ha nem engedi feltenni a kérdést, úgy azonnal elhagyom a termet. Az incidens után az ügyész kijelenti, hogy a dióvásárlási ügy polgári utra tartozik és elejti a vádat a vádlottak ellen. Ezután Prie Octavian, Esca bankigazgató, Ferentiu szatmári polgármestert, Bachmann bukaresti bankigazgatót szólítja a törvényszék, a tanuk azonban nem jelentek meg.

Dr. Giurgiu: Prie és Esca hivatalból be-
tegek. (Derütség.)

A bíróság ezután dr. Fehér és dr. Giurgiu indítványára elrendeli a bizonyítási eljárás kiegészítését és a délutáni tárgyalásra elővezetett azokat a kolozsvári tanukat, akik nem jelentek meg a tárgyaláson. Ugyanakkor úgy dönt, hogy a távollévő tanuknak a vizsgálóbíró előtt tett vallomásait fogják felolvasni.

Az elnök nem engedi elmondani Schultze kálváriáját

A délutáni tárgyalás Weisz Sándor kolozsvári textilkereskedő vallomásával veszi kezdetét, aki elmondja az ezermárkás csekk történetét. Elmondja, hogy a csekket az Astoria-szálló portása útján vásárolta meg Mischnajewszkytől és azt egy Hertainé nevű berlini asszony útján akarta értékesíteni. Az asszony azonban táviratilag tudósította őt arról, hogy a Drezdner Bank, amelyhez Schultze a csekket kiállította, nem honorálja a csekket.

Dr. Giurgiu: A visszaküldött csekken nyoma sincs annak, hogy prezentálták volna Berlinben. Kiváncsi vagyok, hogy ki az a bizonyos Hertainé? Milyen nő az?

Az elnök nem engedi a kérdést feltenni, mire a tanu megesketik vallomására.

A következő tanu OrNSTEIN Emánuel, a Banca Marmorosch tisztviselője. Lényegtelen

vallomást tesz. Kijelenti, hogy nem ismeri a vádlottakat s valószínű, hogy őt összetévesztették valakivel s ezért idézték meg.

Dr. Giurgiu: Egyszóval, tévedés forog fenn. Mindenesetre ez a tévedés nem az első ezen a tárgyaláson. OrNSTEIN kihallgatásával a tanu-vallomások hosszú sora bezárult.

Dr. Giurgiu János védő emelkedik most szólásra és kéri a bíróságot, engedje meg, hogy Schultze elmondhassa romániai kálváriájának történetét, hogy kifejtse azokat a tragikus körülményeket, amelyek a kölcsöntárgyalások meghiusulásánál közrejátszottak. Schultze azoknak a szerencsétlen börzspekulációknak lett az áldozata csupán, melyeket az ő távollétében a Middle Europe két igazgatója folytatott, akik a távollévő Schultze háritották át a szerencsétlen és balul végződő spekulációk következményét. Az elnök nem adja meg az engedélyt, dr. Giurgiu kétségbeesett kísérleteket tesz, hogy Schultze számára az engedélyt kieszközölje. Schultze idegesen mozgatja kezében a papírlapot, amelyen gondosan legépelve áll a védőbeszéde. Ezzel akar Schultze megfelelni azokra a kérdésekre, amelyek az ő romániai manipulációjával kapcsolatban önkéntelenül is felmerülnek: hogy elítélték-e őt valóban Németországban, miért szökött ő Romániába és hogy miért folytatott kölcsöntárgyalásokat akkor, midőn tudta, hogy a hannoveri törvényszék ítélete már megszakitotta az ő összes üzleti kapcsolatait.

Az elnök ismételtén visszautasítja a kérést. Schultze rezignáltan lehajtja fejét, a védőbeszédet iratai közé pakkolja és hangtalanul bámul maga elé.

Felolvassák a távollmaradt tanuk vallomását

Az ügyész indítványára ezután a tárgyalásról távol maradt tanuknak a vizsgálóbíró előtt tett vallomásait olvassa fel a törvényszéki jegyző. Elsőnek Esca bankigazgató vallomását olvassák fel, aki elmondja a bankalapítás történetét. A tárgyalások eleinte komoly mederben folytak, midőn azonban rájött, hogy szélhámósokkal van dolga, megszakitotta Schultzeval az összeköttetést. Schultze ajkain keserű mosollyal, hitetlenkedve rázza fejét. A továbbiakban elmondja

ezután Esca, hogy Mischnajewszky egyszázalékos províziót ajánlott fel neki kolozsvári költségéből, ő azonban ezt visszautasította.

Elnök: megkérdezi Schultzet, hogy megfelel-e a valóságnak Esca vallomása.

Schultze: Épen úgy, ahogy Venter, Osvada, Calutziu, ép úgy Esca sem mond igazat.

Giurgiu dr.: De hiszen Venter bevallotta, hogy Esca elfogadta az egy százalékos províziót.

Prie Octavian, az averescánu parlament volt alelnökének rövid vallomását olvassák fel ezután.

Giurgiu dr.: Ez az egész, a bukaresti bankettekről nem mondott semmit. (Derütség.)

Max Bachmann bukaresti bankigazgató írásbeli vallomásában elmondja, hogy bátyja, Leo Bachmann állott személyes összeköttetésben Schultzeval. Schultze különböző tranzakciókról folytatott tárgyalásokat a bankházzal és közben 50 ezer lejt kért és kapott kölcsön. A bankház információért fordult Berlinbe és a Schultzeről adott felvilágosítások rendkívül kedvezőtlenek voltak. Az információ vétele után a kölcsön visszatérítését kérték Schultzétól, aki Kolozsvárról táviratilag jelezte, hogy a pénzt átutalta. Ez az összeg azonban mind a mai napig nem érkezett meg Bukarestbe.

Dr. Ferenczi írásbeli vallomásában elmondja, hogy Mischnajewszkynek a Szatmár városával folytatott kölcsöntárgyalások során 150 dollárt adtak át különböző fordításokért.

Mischnajewszky felugrik helyéről:

— Nem 150, hanem csak 20 dollárt kaptam és köteleztem magam arra, hogy vagy a pénzt, vagy a fordításokat visszaadom a városnak.

Az ügyész és védők a különböző feliratok felolvasására tesznek javaslatot, amelyekkel kiegészíteni kívánják a bizonyítási eljárást. A bíróság határozathozatalra vonul vissza, a vádlottakat pedig visszavezetik cellájukba. Schultzet két szuronyos őr támogatja a lépcsőkön, Mischnajewszky pedig fejét lehorgasztva, némán követi a bankárt. Az első napok élénksége és ruganyossága már eltűnt Mischnajewszky arcáról is. Sápadtan és megtörtén ballag az örök után. Holnap kezdődnek a perbeszédék és pénteken elhangzik a döntő szó a két fezőr sorsa fölött

Minisztertanács elé kerül az egyre szaporodó panamák ügye

Öngyilkosságot követett el egy szubkomiszár

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön minisztertanács lesz a curtea de argesi rekviemre menő különvonaton. A minisztertanács főként a leleplezett nagy csalásokkal fog foglalkozni és az a szándéka, hogy a közpénzek kezelését havi ellenőrzésnek fogják mindennütt alávetni.

Az ügyészség tegnap kinyitotta a „Monitorul Oficial“ pénztárait. Petcunak a központi pénztárosnak kasszájában több 100.000 lejt találtak, Tomescu pénztárában ellenben csak 600 lejt volt. Az új tisztviselők átvették Petcun teendőit, aki szakadatlanul panaszkodik és azt

állítja, hogy felebbvalóinak áldozata. Az ügyészséghez állandóan újabb feljelentések érkeznek, amelyek nyomán más irányban is megindul a nyomozás újabb szenzációt ígérve.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 31. Valeriu Constantinescu szubkomiszárt tegnap letartóztatták Soren Radulescu és Nicolae Stoicescu lugosi szélhámósokkal együtt, akik a cukorhivatalnál követtek el csalásokat. A szubkomiszár öngyilkosságot követett el a rendőrprefektura cellájában. Strichnint vett be és azonnal meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy az öngyilkos hajában rejtette el a strichnint.

Agyonlőtte magát Vermescher Erich szászrégeni szeszgyárigazgató

Családi viszályok kergették halálba a dussgazdag gyárigazgatót

(Reghinul sasesc-Szászrégen, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma éjjel megrendítő családi dráma játszódott le a városkában, amelynek egy távoli vidéken is ismert és közszerepben álló fiatal szeszgyáros esett áldozatul. Éjjel egy óraker két revolverlövessel véget vetett életének Vermescher Erich szeszgyáros, a Vermescher és Messer szeszgyár egyik tulajdonosa. Az egyik golyó halántékán, a másik nyakán fúródott be és az igazgató rövid haláltusa után kiszívott. Az azonnal előhívott orvos már csak a beállott halált tudta konstatálni.

A városkában már a hajnali órákban futótüzként terjedt el Vermescher öngyilkosságának híre és mindenütt általános megdöbbenést keltett. Az öngyilkos alig 34 éves ember volt, teljesen rendezett anyagi viszonyok között élt és a szeszgyár egyike volt a környék legmegalapozottabb ipari vállalkozásainak. Az eddigi vizsgálat még nem tudott teljes világosságot deríteni Vermescher öngyilkosságának okára.

Valószínűnek tartják azonban, hogy családi természetű okok játszottak közre a fiatal gyáros tragédiájában. Vermeschernek ugyanis csodaszépségű fiatal felesége volt, akivel eleinte ideális házasságot folytatott. Utóbb azonban az asszony féltékenysége miatt mindennaposak lettek a viszálykodások a házastársak között, amelyek utóbb megviselték Vermescher idegeit. Az eddigi verziók szerint Vermescher egy újabb családi jelenet után, amely tegnap éjjel zajlott le otthonában, pillanatnyi fellebbanásban követte el végzetes tettét.

תפילין מוזרת צינור
„SAFRUTH“ - CLUJ

Hirdessen az Uj Keletben

Forgách Anna gyilkos férje hamisított váltókkal operáló bandát szervezett maga köré

Gyűlnek a terhelő bizonyítékok Erdélyi Béla ellen

(Budapest, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A felesége, Forgách Anna meggyilkolásával gyanúsított dr. Erdélyi Béla ellen a budapesti rendőrségen egyre nagyobb számban gyűlnek össze a terhelő adatok. Az adatokkal szemben Erdélyi Béla állandóan ártatlanságát hangoztatja. Elismeri ugyan, hogy felesége halála előtt vásárolt veronált, de azt is hangoztatja, hogy a maga számára.

A súlyosan terhelő vallomások különösen a millstadti szálloda szobalánya, az orvosok és a szálloda alkalmazottai részéről hangzanak el ellene. A vizsgálat kiderítette, hogy

Erdélyi Millstadtban 15 darab félgramos veronálpórt vásárolt, amelyekből öt is halálos hatása.

A szálloda szobalánya a millstadti rendőrség előtt azt adta elő, hogy Forgách Anna halála napján, mikor délelőtt takarítani ment be a szállodai szobába, észrevette, hogy Erdélyi Béla. Szólt az urának, hogy hívasson sürgősen orvost, mire Erdélyi kijelentette, hogy nem kell mindjárt megijedni, felesége mindjárt el fog aludni, mert altatót kapott. A szobalánynak feltűnt, hogy Erdélyi, Forgách Anna arca szederjesre változott.

Budapest, augusztus 31. A meggyilkolt Forgách Anna bűnygyében a budapesti ügyészség értesítette a rendőrséget, hogy Klagenfurtból megérkeztek az iratok, csak még le kell fordítani őket, hogy áttanulmányozhassák. Erdélyi legújabb vallomásában elmondta, hogy felesége unszolására követte a biztosítást, míg Forgách Anna barátai egyhanguan azt vallották, hogy

Forgách Anna nem is tudott az életbiztosítás megkötéséről s mikor tudomást szerzett róla, szemrehányást tett Erdélyinek, amiért az életére spekulál.

Egyébként Erdélyit ma délután átszállítják az ügyészség fogházába. Ha az ellene hangoztatott vádak beigazolódnak, nevezetesen az, hogy feleségét a szakadékba taszította le, majd megmérgezte, úgy házastárs meggyilkolásának büntetésében fogják elmarasztalni s köztársasági halállal fogják büntetni.

Budapest, augusztus 31. Erdélyi Béla bűnygyével kapcsolatban a rendőrség azt a szenzációs leleplezést tette, hogy a vádlott váltómanipulációval kapcsolatban egy több fiatalemberből álló bűnszövetkezet folytatta manipulációit, melyeknek élén Erdélyi Béla állott.

A bűnszövetkezethez tartozó fiatalemberek valamennyien ismert budapesti családok tagjai, akikkel Erdélyi váltóhamisításokat és hamis tőzsdei műveleteket végeztetett. Ezekről a manipulációkról Erdélyi maga is beismerő vallomást tett.

Az ügyészség elfogató-parancsot bocsájtott ki a manipulációban résztvevő összes fiatalemberek ellen. Az elfogatásukra kiküldött detektívek megállapították, hogy a bűnszövetkezet összes tagjai

61.000 drb. szappan

kerül eladásra augusztus 31-től szept. 10-ig a

Rózsa Royal

drogeriában, Cluj, Főter 26. szám alatt.

Egy vevő csak 6 drbig vásárolhat. Viszontelárusítóknak ugyanazok az árak, mint a nagyközönségnek. — **Figyelje a kirakati árakat.**

előzetesen megszerzett utlevelekkel már akkor megszöktek Budapestről, amikor még a nyilvánosság

A „Detroit büszkesége“ Zimonyból továbbrepült Konstantinápoly felé

Egy angol repülő Londonból startolt az Óceán átrepülésére

Belgrad, augusztus 31. Megirtuk, hogy a „Detroit büszkesége“ című angol repülőgép, amely Kanadából indult utnak, tegnap délután Münchenből startolt, hogy onnan Konstantinápolyba repüljön. A „Detroit büszkesége“ ma délután félnyolc órakor leszállt a Zimony közelében levő repülőtéren, ahol jugoszláv repülőbiztosítók és a jugoszláv repülőklub tagjai fogadták. Az amerikai pilóták megozson-

nem is értesült az Erdélyi elleni vádakról. A bűnszövetkezet tagjai tehát már akkor tudomásul bírhattak arról, mi történt Millstadtban. A megszóított fiatalemberek mindegyike azt mondotta szüleinek, hogy olaszországi nagy vállalatnál kaptak alkalmazást. A rendőrség feltevése szerint a fiatal emberek Hamburgon keresztül, Amerikának vették útjukat. A budapesti rendőrség értesítette az összes európai és amerikai kikötők hatóságait a fiatalemberek szökéséről és kérte letartóztatásukat.

náltak, megtöltötték benzintartályaikat és félkettőkor újra felszálltak gépjükre, hogy Konstantinápoly felé repüljenek.

London, augusztus 31. Ma reggel félnyolc órakor Hamilton angol kapitány megtartotta startját az óceán átrepülésére. A kapitány Focker gépjén rajta kívül Michin ezredes és egy hercegnő foglaltak helyet, mint kísérők.

Nagyváradon nagyszabású cigaretta-csempészést lepleztek le

Százezerszámra csempészték be a külföldi cigarettákat

(Oradea-Nagyvárad, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradai rendőrség arról értesült, hogy az egyik nagyváradai trafik napiáron külföldi cigarettákat árusít. A rendőrség megfigyelte a trafikot és az éjszaka folyamán rajtaütött. A házkutatás alkalmával több mint kétszáz lejt értékű csempész-cigarettát foglaltak le. A rendőrség előállította a trafikost, akinek vallomása alapján még az éjjel folyamán több házban tartottak kutatást és ennek eredményeként nagymennyiségű cigarettát foglaltak le. Az előállítottak között több kávéház és klubincér is van, akik ellen az a gyanu merült fel, hogy csempészték cigarettákat árusítottak. A rendőrség azonnal jelentést tett az ügyészségnek, a pénzügyigazgatásnak, valamint táviratilag értesítette a kolozsvári dohányjövődéki vezérfelügyelőséget is.

Bonescu rendőrprefektus az ügyre vonatkozólag a következő kommunikátumot adta ki:

A nagyváradai államrendőrség bizalmas uton arról értesült, hogy egy nagyszabású megszerzett csempészársaság külföldi cigarettákat árusít a városban. Az államrendőrség az éjszaka folyamán több helyen házkutatást tartott, amelynek eredményeként több száz darab külföldi cigarettát foglaltak le, amely csempészés útján került át a határon. Az államrendőrség a gyanúsítottakat még az éjszaka folyamán előállította.

A rendőrség mindenekelőtt azt igyekszik ki-nyomozni, hogy kik a csempészársaság tagjai. Felvilágosításokat egyelőre a nyomozás érdekében nem adnak ki.

Hunyadmegyében felütötte fejét a gyermekjárvány

Pettit párisi professzor nyilatkozata a gyermekparalízisről

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A gyermekparalízis terjedését Kolozsváron az idejekorán alkalmazott óvintézkedések szerencsésen megakadályozták. A borzalmas betegség egyetlen kolozsvári áldozatának állapotában ma délelőtt javulás állt be, megbénult tagjait ismét mozgatni tudja és az orvosok véleménye szerint rövidesen fel fog gyógyulni. A hír minden bizonnyal megnyugtatólag fog hatni a gyermekeikért aggódó kolozsvári szülők között, bár a betegség természeténél fogva természetesen továbbra is a legnagyobb elővigyázatosság és körültekintés ajánlatos, hogy a pokoli betegség terjedése megakadályozható legyen.

Hunyadvámegyére is kiterjedt a kór

Dévai tudósítónk jelentése szerint a borzalmas kór a falvakba is behurcolkodott. Hunyadvámegyei tisztifőorvoshoz tegnap délután jelentés érkezett, hogy

a Brád melletti Tebe községben egy parasztyerméken a gyermekparalízis tüneteit konstataálta a körvos.

A betegség szokott szimptomái léptek föl: előbb magas láza volt a gyermeknek, amelyet a végtagok megmerevedése követett. A beteg állapota igen súlyos. A tisztifőorvos széleskörű óvintézkedéseket foganatosított a betegség továbbterjedésének megakadályozására. A beteg gyermeket azonnal elkülönítették és megfigyelés alá vették mindazokat, akik az utóbbi időben érintkeztek vele.

Nem lesz érdektelen megemlítenünk ebből

az alkalomból, hogy az „Universul“ párisi tudósítója beszélgetést folytatott Pettit professzorral, a gyermekparalízis szerumának feltalálójával, a borzalmas betegségnek ugyyszólván egyetlen specialistájával. A professzor, aki élénk figyelemmel kíséri a betegség romániai terjedését, a következőket mondotta az újságíróknak:

A gyermekparalízis járványszerűen lépett fel nemcsak Romániában, de egész Európában. A betegség egyébként majdnem minden évben fellép és különösen ősz táján dühöng hatalmas erővel. Arra a kérdésre, hogy hogyan kell kezelni a betegségben szenvedőket, kijelentette, a professzor, hogy

eddig az általa feltalált szerum bizonyult a betegség egyetlen hatásos ellenszerének. Mihelyt a betegség tüneteit megállapítják, 4–5 napon keresztül mindennap körülbelül 50 köbcentiméter szerumot kell a betegbe oltani.

Elmondta ezután a professzor, hogy román ismerősei nap-nap után keresik fel, hogy családjaik számára szerumot bocsásson rendelkezésükre. A professzor repülőgépen négy csomag szerumot küldött Romániába és rövidesen újabb szállítmányt expedíál a Cantacuzino-intézet címére. Minthogy Svájból, Németországból, sőt Korzika szigetéről is szerumért fordultak hozzá, elhatározta, hogy a szerumgyártást intenzívebbé fogja tenni. Legutóbb száz beteg majmon végzett kísérletet a Pettit szerummal és valamennyi kitűnően sikerült.

Figyelem!

Egy magyar vagy német fordítású Machsor garnitúra

300 lei

egész évre, 3 drb. diszkótésben 750 lei. Talszék 500 lei-től 900-ig, teljesen felszerelve. Ez a ritka alkalom csakis

Rosenzweig Antal, Cluj, Piața Mihailu Viteazul 37-38. szám

zsidó könyvkereskedésében kapható. Postai megrendeléseket azonnal küldök

Figyelem!

Ügyeljen a névre

תפילין
CLUJ

Keletben

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bánáti szociális napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Főszerkesztő: Marton Ernő.
 Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csütörtök
 5687. Elul 4.
 1927. szept. 1.

— **Levine kifizette Drouhin francia pilótát.** Londonból jelentik: Levine kijelentette az újságíróknak, hogy azért szakította meg az összeköttetést Drouhinnal, mert ez állandóan halasztgatta az óceáni repülést. Reméli, hogy 3 napon belül egy angol aviatikussal utraszáll és leveri az összes rekordokat, mert a Miss Columbia 65 óráig repülhet leszállás nélkül. Levine neje tegnap Párisban megjelent Drouhinnal és kifizetett neki 80.000 frankot, mely az előzőleg adott 20.000 frankkal együtt a szerződésben megállapított bánatpénz összege. Levinené azután elutazott Londonba.

— **Folytatják az idegenellenes razziaikat Párisban.** Párisból jelentik: A rendőrség ma folytatta az idegenellenes razziaikat. Tegnap ismét 30 külföldit tartóztatták le, mert nem volt tartózkodási engedélyük s azután kiutasították őket az ország területéről. A múlt héten több, mint ezer kiutasítás történt. Barthou belügyminiszter a legutóbbi minisztertanácson bejelentette, hogy a kommunista sajtó cikkeinek fokozottabb ellenőrzésére szólította fel az ügyészséget.

— **Strichninnel megmérgezte magát a letartóztatott rendőrtiszt.** Bukarestből jelentik: A tegnapi nap folyamán a bukaresti detektívek letartóztatták Valeriu Constantinescu lugosi subkomiszárt, aki Solean Radulescu és Nicolae Stoicescu lugosi szélhámossal együtt nagy családokat követett el a központi cukorhivatal terhére. Constantinescu Valeriu-t a rendőrprefektúra központi fogdájába zárták, ahol öngyilkosságot követett el. Bozontos hajába strichnint rejtett el és a csészában bevette a mérget. Amikor a rendőrök észrevették tettét, már halott volt.

Ha jól akar mulatni
 „Apává lenni nem nehéz“ cimen
 ragyogó vigjátékot adnak
 az Opera-Mozgóban.

* **V. Pollermann Aranka** hegedűművésznő a hegedűtanszabály, a bel- és külföldi zenei főiskolákra előkészítő. Fogad délelőtt 10—1-ig és délután 4—6 óra között, Generala-palota Jókai utca 3. I. em. 19.

— **Fiume fölött lezuhant egy olasz repülőgép.** Susakról jelentik: Szombat délután az olasz hadiflotta két hidrolánja gyakorlatozott a fiumei és susaki kikötő felett. Leszállás közben az egyik gép nekiütődött az egyik mólónak és pozdörjává tört. A pilóta lezuhant és szörnyet halt, két társa azonban a tengerbe esett, ahonnan kimentették őket.

* **Beiratások.** A Strada Gen. Berthelot (volt Eötvös-u.) 8. szám alatti 7 osztályu orth. izr. elemi iskolában a beiratások szeptember 1—9-ig eszközöltnének az iskola helyiségében naponta délelőtt 9—12 és délután 3—6-ig. Az iskolaszék.

* **„Apává lenni nem nehéz.“** Ez a címe egy roppant mulatságos filmnek, amelyet ma, csütörtökön kezdenek vetíteni az Opera-Mozgóban és amelynek szép sikert jósolhatunk, tekintettel a kitűnő szereplőkre, kiknek élén a népszerű Lilian Harvey áll.

* **Beiratások.** A Regele Ferdinán-uti 7 osztályu izraelita elemi iskolában a beiratások szeptember 1-től 9-ig eszközöltnének az iskola helyiségében naponta délelőtt 9—12-ig délután 3—5-ig. Az igazgató

Németország békés uton akarja elérni keleti határainak revízióját

Loebe nyilatkozata a „Petit Parisien“-nek

Páris, augusztus 31. Az interparlamentáris konferencia berekesztése alkalmával a „Petit Parisien“ munkatársa meginterjúvolta Loebet, a német birodalmi írás elnökét, aki a következő jelentőségteljes kijelentéseket tette a párisi lap munkatársa előtt:

— A német-francia viszony megerősítésére az első lépés a nemrégiben megkötött kereskedelmi szerződés megkötése volt. Most következnie kell a Rajna-tartomány teljes kiürítésének. Csak ha majd a két birodalomnak nem lesz egymástól semmi követelni valója, akkor láthatunk kölcsönösen hozzá új nemzetközi fel-

adataink közös megoldásához.
 Loeb kijelentette még, hogy bizonyos, hogy Németország a locarnói egyezményben nem ismerte el véglegesnek és jogosnak az új keleti határokat és bár a német közvélemény egyhanguan követelte a keleti határok revízióját, mégis egyetlen politikus sem akadna, aki ezt a követelést nem békés uton és ne a Népszövetség segítségével akarná létrehozni. Végül megjegyezte Loeb, hogy Ausztria Németországhoz való csatlakozásának híve, ám ez a csatlakozás is csak békés uton jöhet létre.

Száz év előtti gyilkosságnak jöttek nyomára Pozsonyban

Kettős gyilkosságról fanuskodnak a megtalált porladó csontok

(Pozsony, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Pray és Mickievic-uca sarkán nemrég bontottak le egy őrségi földszintes házat, melynek helyére új, modern házat akarnak építeni. Az új ház alapépítkezési munkálatai során emberi csontokra asadtak.

Megállapítást nyert, hogy a talált emberi csontok körülbelül 100 évesek. Mivel a városnak ezen a területén soha semmiféle temető nem volt s mivel a lebontott ház bizonyos jóval öregebb a megtalált csontoknál, arra lehetett következnie, hogy most egy 100 évvel ezelőtt elkövetett borzalmas bűntény nyomai kerültek napfényre, melynek áldozatait titokban elásták. Két emberi koponyát találtak, az egyik szét volt zúzva, a másik sértetlen volt. A

talált csontokat bevitték a városi muzeumba. Amint a két koponyát a hozzáragadt földtől megtisztították, az ép koponyán széles repedést fedeztek fel.

Ez mintegy 3 centiméter hosszú 6—7 mm széles s a nyomok szerint baltavágásból származik. A borzalmas vágás az áldozat koponyájának hátsó, jobboldali felét érte. — Kétségtelen tehát, hogy említett helyen egyszerre vagy különböző időben két embert öltek meg és ástak el. Természetesen, annak megállapítása, hogy kik az áldozatok, ma már száz év elmúltával igen nehéz lenne. És a gyilkos? Ma már nem lehet tudni, ki a gyilkos, de bizonyos, hogy annak csontjai is ma már épp úgy porladnak, mint az áldozaté...

— **Meg akarta ölni fivére feljelentőit.**

Craiovából jelentik: A doljmegeyi földkiosztás körül súlyos visszaélések történtek és az igényjogosultakat Manolescu agronom súlyosan megkárosította. A parasztok tettek ellene feljelentést és ennek folytán az ügyészség Manolescut tegnap letartóztatta. A vizsgálóbíró előtti kihallgatás izgalmas körülmények között történt. Az agronom fivére megjelent a szobában és éktelenül kiabálni kezdett, hogy revolverében tíz golyó van és végez azokkal, akik bátyját feljelentették. Az ügyészség nyomban letartóztatta az életveszélyes fenyegetéseket hangoztató férfit.

— **Eljegyzés.** Rauchbach Teréz Orastie és Hefter Endre karánsebesi kereskedő augusztus 25-én tartották eljegyzésüket.

— **Friedmann** Reginkét Borgóról eljegyezte Stieglitz Mór Lekencéről. (Minden külön értesítés helyett.)

Szept. 1. csütörtök—szept. 4. vasárnap
 az Opera-Mozgóban
 „Apává lenni nem nehéz“.
 Ragyogó vigjáték Lilian Harveyval.

* Parf. „Ideal“ dr. Erdélyi & Rónai, Targu-Mures. Kölni vizek, dr. Erró-fele Rapid szörtenítő borotva-por.



A FATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ODESEGÉT
 FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KIZÁRÓLAG A FELÜLMÚHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
 CALX DE COLOGNE ÉS ILLATSZER
 HASZNÁLATA UTÁN LEHET

Ideal - Erika írógépraktár
 Révész Ernő, Targu-Mures
 Telefon 126.

Szept. 1 csütörtök—szept. 4 vasárnap
 az Opera-Mozgóban
 „Apává lenni nem nehéz“.
 Ragyogó vigjáték, Lilian Harveyval.

Ha jól akar mulatni
 „Apává lenni nem nehéz“ cimen
 ragyogó vigjátékot adnak
 az Opera-Mozgóban.

* **Berger Béla**, a kiváló zenetanár tanévét szeptember 1-én kezdi meg. Beiratkozni lehet zongora, ének, zeneelmélet szakokra. Fogad délután 4—7-ig lakásán, Monostori-ut 25.

159
 192

(C) tudósít tika, a zedett országi keresk a piac alakul lendül megtor zések nek. szélesit

az meg

amelye fekteti ket ser kozáso

A ján kó vállala összeha adatai

Jan. Febr. Márc. Apr. Máj. Jun.

Ebb az u alap

a tavaly

Egyes lelzá

Dev

Zürich Newyo Páris Milano Prága, Budape Belgrá Bukare Varsó. Bécs Berlin

Száz

Közgazdaság

1595 millióval kevesebb tőkét investáltak 1927-ben a romániai vállalatok, mint tavaly

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a két balkezes gazdasági politika, amely különösen az utolsó két évben nehezedett és nehezedik most is nyomasztóan az országra, nemcsak erősnek és szolidnak ismert kereskedelmi és ipari vállalkozásokat sodort el a piacról, de aggasztóan érezteti hatását az új alakulások visszafejlődésében is. Az a biztató lendület, amely ezen a téren eddig mutatkozott, megtorpant és a féltéken vakmerő kezdeményezések már első perctől tökehiányban szenvednek. Arról, hogy a meglévő vállalkozások kiszélesítsék működési szférájukat, szó sincs, sőt

az egész vonalon erős leépítés indult meg, különösen a pénzügyi intézetek részéről,

amelyek inkább teaurálják tőkéiket, de nem fektetik be a mai bizonytalanságban a pénzüket sem kereskedelmi, még kevésbé ipari vállalkozásokba.

A fentiek igazolására hivatalos adatok alapján közöljük az 1927 első felében alakult új vállalatok számát és alaptőkéjük nagyságát, összehasonlításban az 1926 első hat hónapjának adataival.

	1926		1927	
Vállalat	Alaptőke	Vállalat	Alaptőke	
Jan.	6	15,100,000	8	232,350,000
Febr.	3	195,000,000	8	65,000,000
Márc.	4	20,600,000	6	24,500,000
Ápr.	8	64,500,000	4	110,500,000
Máj.	10	52,370,000	10	149,000,000
Jun.	6	12,350,000	14	138,000,000
	37	359,920,000	50	727,000,000

Ebben az évben tehát

az új alapítások száma 26 százalékkal, alaptőkéje pedig több mint 50 százalékkal esett vissza

a tavalyiakhoz képest. Éppen ilyen kedvezőtlen

a helyzet az alaptőkeemelések terén is, ami azzal magyarázható, hogy a legtöbb vállalat a mai üzemi státus fenntartásáért is súlyos küzdelmet vív az általános válsággal szemben. A csökkent fogyasztóképesség, a magas bankkamat és a rendezetlen hitelviszonyok nem engedik meg a terjeszkedést. Ezt bizonyítja az a tény, hogy

míg 1926 első felében 52 iparvállalat 2,174.000 lejjele emelte alaptőkéjét, 1927 első hat hónapjában 43 alaptőkeemelést csak 1,084.000 lejjele eredményezett,

vagyis 50 százalékos visszaesés mutatkozik ezen a téren is. Általában a részvénytársaságok, bankok, kereskedelmi és iparvállalatok úgy alaptőkésben, mint tőkeemelésekben 1927 június 30-ig 2043 millió lejjele produkáltak a tavalyi 3638 millióval szemben.

Országos vásár Nagyszébenben. A városi tanács hivatalos értesítése szerint a nagyszébeni országos vásárt szeptember 15-ikén tartják meg. Előállításról, mint általában szeptemberben, ezúttal sem lesz.

A kolozsvári kereskedelmi kamara jubileumi diszközgyűlése. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara szeptember 14-én tartja meg ezévi közgyűlését. A közgyűlés ezidén különösen ünnepélyes lesz, mivel a kamara alapításának hetvenötödik évfordulóját is ez alkalommal ünnepli meg. A diszközgyűlésre meghívják a kormány több tagját, a kereskedelmi és iparügyi minisztérium főtitviselőit, továbbá a helyi állami hatóságok vezetőit is. A közgyűlésnek egyik legérdekesebb pontja a gazdasági életünkről való részletes beszámoló lesz, amely külön-külön feltünteti minden egyes szakma bajait és panaszait. Ez a beszámoló egyébként díszes monográfiában is meg fog jelenni. A jubileum alkalmával fogják a kamara által épített új iparostanoncotthont is ünnepélyesen felavatni.

Tőzsde

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3125-3135	-	-	492	31 1/4	11017	13677	65062	1929
Newyork	161 1/2-162	51856	51860	2551	162	57130	70930	3375	-
London	788-790	2521 1/4	252137	12402	788	2777 3/4	3448 1/2	16407	48618
Páris	635-645	2033 1/4	2033	-	636	2240	2781	13232	39212
Milano	880-890	2820	2819 1/2	128 3/4	881	3107 1/2	3857	183 3/4	544 1/4
Prága	478-480	1537	1537	-	482	169275	210162	-	29637
Budapest	2840-2850	9075	9077 1/2	-	2850	-	12412	59080	-
Belgrád	-	913	913	-	293	1006	124887	5944	175
Bukarest	-	321	321	1575	-	353 1/2	439 1/2	2092 1/2	62
Varsó	-	58	58	-	1345	6380	7934	37712	-
Bécs	2280-2290	7307 1/2	7310	-	2285	8052 1/2	-	47537	-
Berlin	3850-3860	12340	12341	-	3870	13595	16874	80275	-

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 321, Páris 1575, Budapest 353 1/2, Bécs 43350, Prága 20925.

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetyjdonságok és a

legjutányosabb árakért
előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ
Orisabónál, Cluj, Str. Iuliu M. és Vlakuta sarok - (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

Másfél éves kamatmentes hitelle akar talpfát vásárolni a vasut. Közismert dolog, hogy a CFR évekig nem tudott megfelelő mennyiségű talpfához jutni és az összes kiírt árlejtések, kínálat hiányában, eredménytelenek maradtak, mivel a világgiazi áraknak csak 25-30 százalékát akarta megfizetni, emellett pedig nem volt hajlandó vicinális talpfákat átvenni, holott a termelésnél hosszabb és rövidebb talpfákat egyaránt állítanak elő. Perieteanu vezérigazgató végre rendet teremtett ebben a kérdésben és bár a világgiazi áraknak csak körülbelül 60 százalékát volt hajlandó megfizetni, emellett mégis kifizetődött valamennyire a talpfatermelés és így a legutóbbi árlejtésre majdnem felajánlották a kiírt összeget és a cégek hozzá is kezdtek a kitermeléshez, hogy ha ajánlataikat elfogadják, tudjanak szállítani. Időközben azonban jött a liberális kormány, amely a CFR horribilis deficitjét le akarja építeni, de nem a fölösleges adminisztrációs költségek kiküszöbölésével, hanem az által, hogy áron alul akar jutni a talpfához. A CFR vezérigazgató-ága a napokban körlevelet küldött szét azoknak a cégeknek, amelyek a legutóbbi árlejtésen ajánlatot tettek és közölte velük, hogy a kinstár hajlandó az ajánlatokat elfogadni, de csak úgy, ha a most leszállított talpfákért 1927-ben semmiesetre se fizet, 1928-ban is csak akkor, amikor neki tetszik, esetleg december végén. Tekintettel arra, hogy a termelés már hónapokkal ezelőtt megkezdődött, ez tehát több, mint másfél éves kamatmentes kiliptelezést jelentene, amit egyik cég sem bír meg. Így a CFR újból talpfa nélkül marad.

Minimális kereslet mellett zajlott le a kolozsvári állatvásár. Hétfőn és kedden tartották meg a kolozsvári élőjószágvásárt, amely valóságos katasztrófális jellegű volt. A nagy felhajtás ellenére, még egy hetivásáron is nagyobb forgalom szokott kifejlődni, mint most a nagyvásáron volt. Kereslet egyáltalában nem mutatkozott, mindössze két külföldi marhakereskedő jött el a vásárra, de ezek is jármosokról kerestek és végül nem is vásároltak. Ami kevés jószág gazdát cserélt, azokat kizárólag a helyi mészárosok vették meg. Felhajtottak körülbelül 5-6000 darab jószágot. Ezek között volt 2000 darab szarvasmarha, amiből azonban 150-200 darab kelt el, kilogrammonként 15-16 lejes élősúlyban árban. Felhajtottak még 500 darab bivalyt, amelyek közül körülbelül 30 kelt el 8-10 lejes árban. A növendésmarháért 10-12, a szopósborjuért 15-16 lejes árat fizettek.

„FICHET“ francia pénzszekrénygyárat képviseljük, tetszés szerinti kasszákat, pánccszekrényeket szállítunk. Kérjen ajánlatot. — Office Equipment Company — Oradea

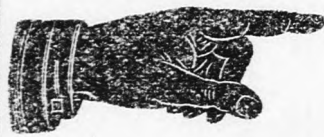
Értesítés! Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy **női-divat** szalonomat Str. Iuliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 11. sz. alól Str. Bob (v. Mesterutca) 11. szám alá helyeztem át. Midőn a n. é. közönség további nagybecsű partfogását kérem, maradtam kiváló tisztelettel Alexander Holländer, croitor de dame, Cluj (Kolozsvár)

Pályázat.

Az orastiei izr. hitközség a nagyünnepekre előimádkozót keres. Megfelelő egyének tegyék meg ajánlatukat, Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

Az előjáróság

Szovátán



a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az ideai szezon szeptember hó végéig tart.

uri panzióban
már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon árak.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Özvegy izraelita uriaszony 2 iskolás leánynak vagy hivatalnoknőnek lakást, esetleg teljes ellátást adna. Str. Pata 9. 3088

Orth. árva zsidóleány keres orth. urisádnál házzal, vezetőnői vagy ápolónői állást, ki ápolásban, főzében perfect. Kiss Mancsi, Arad. Str. E. P. Ciorgariu 9 sz. 3087

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147



Üvegcsiszoló és tükrögyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafelcsiszolása. 1007

Két izr. iskolásleány vagy fiú teljes ellátást kaphat özv. Mendelnél Brassai-utca 27.

Egy szépen butorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használattal egy, vagy két fiatalembernek, kosztal is, vagy üresen irodának kiadó azonnalra. Cim a kiadóban.

FURUNCULOL a legjobb szer mindenemű kelés (Furunculus) ellen. Kapható minden gyógyszerárban. Előállítja Egger vegyszertgyár, Cluj

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

Az olvasó könyvcsoportba tartoznak:

- Szabó Imre:** Zsidó Almanachja (1927)
Ignotus: Olvasásközből, tanulmányok
Dosztojevszkij: A főinquisitor, regény
Perutz: 9 és 9
Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
Blicher Clausen: Heine Inga, regény
Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
Schopenhauer: A szerelem metafizikája
Zoltán Sándor: Örvény, dráma
Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat ára — portóköltségen kívül — **százhusz lej.** Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: I. Ünnepi nyitány. II. Aranyember. (Ünnepi megnyitódarab, Tóth Elek szerződött tag bemutatkozásával. Poor Lili, Szentgyörgyi föllépésével. Rendes helyárral. Bérlet 1. szám A. Sorozat 1.)

Péntek: Maricza grófnő (Kosáry Emmi vendégjátéka. Kertész Mancsi szerződött tag bemutatkozása. Mérsékelt helyárral. Premierbérlet 1 sz. Sorozat 2.)

Szombat: Hollandi menyecske (Kosáry Emmi vendégjátéka. Napi bérlet 1. sz. B. Sorozat 3.)

Vasárnap 5-kor: Obsitos (Réthely Ödön föllépése. Mérsékelt helyárral. Sorozat 4.)

Vasárnap fél 9-kor: Ezüstszírvány (Kosáry Emmi vendégjátéka. Napi bérlet 1. sz. C. Sorozat 5.)

Hétfő: Csárdáskirálynő (Kosáry bucsuföllépése. Napi bérlet 2. sz. A. Sorozat 6.)

A színházi iroda közleményei

Kosáry Emmy Kolozsvarótt. Ma este érkezik Kolozsvarra a leghíresebb, a világszerte legismertebb magyar operett primadonna, Kosáry Emmy. Az igazi nagy primadonnák közé tartozik Kosáry Emmy, méltó utódja a Blaha Lujzáknak, Hegyi Arankáknak, Küry Kláráknak, Palmay Ilkáknak. A Kosáry Emmy fellépési kivétel-s ünnepei a világvárosok közönségének is: Newyork épügy ünnepei Kosáry Emmyt, mint Berliu, Bécs, vagy Budapest s éppen most hívták meg Párisba, hogy a Csárdáskirálynő címszerepét ő kreálja. Kolozsvár közönsége bizonyára nagy örömmel és lelkesedéssel fogja fogadni ezt a világhírű nagy magyar primadonnát. Pénteken este a Maricza grófnő címszerepében fog Kosáry Emmy fellépni. Partnere ezen az estén Szűcs László lesz, aki vendégként fog fellépni.

Ünnepi megnyitódarab. Ma Csütörtök este ünnepi külsőségek között fog megnyitni a gyönyörűen renovált, pazar fényben uszó magyar színház. Erkel híres Hunyady-nyitányát fogja játszani a zenekar Stephanidesz József karnagy vezetése mellett, azután Jókai Mór Aranyembere kerül színre, a címszerepben Tóth Elekkel, akinek ez lesz a bemutatkozása, Szentgyörgyi István, Poór Lili, Laczkó Aranka, Marsi Gizi, Miklóssy Margit, Székelyhidu Adrienne, Kemény László, Hoykó Ferenc fogják az Aranyember vezétszerepeit játszani.

Autogarage-

nak alkalmas helyiség bérebeadó. Malom-utca 28.

Butorozott szoba, különbejáratu, azonnal kiadó. Fadrusz János-utca 7.

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadóhivatala

Butor

legolcsóbban beszereshető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

A belvárosban lakó intelligens zsidó családnál egy vagy két kis iskolásleány vagy fiú, esetleg hivatalnoknő teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Nyulszőr- kalapok és filc-

uj kreációk legolcsóbban kaphatók az „IDEAL“-ban C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi- ucca)

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber Abc — a



Ára **50** Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Keresünk

megvételre, esetleg 10 essel becserélünk jó karban levő 13-as

gyorssajtót

Cim a kiadóban

Iskolák, tanítók figyelmébe!

הספר הראשון

héber ABC ára **40** lej, képes héber ABC הוונין ára (erős kötés) **50** lej,

az Uj Kelet könyvosztályában.

Magyar nyelven

ujjonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékirataim	707
Dormándy: Solyomudár	183
Erdős Renée: Borsó hercegnő	108
Csehov: Kisértetes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yá-szonkötésben	1632
Jókai Mór: Kőszívű ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kölsönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orczy Emma: Megfizetek	180
Pálffy Gyulácsi Irén: Fekete völegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátához	224

Német nyelvű ujdonságok

(Kötve)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengrau	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában